

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Betänkandet Begränsningar i möjligheterna för vissa aktörer att få tillstånd att bedriva öppenvårdsapotek (SOU 2022:27)

S2022/02920

Sammanfattning

Konkurrensverket anser att utredningens förslag om att begränsa möjligheterna till samägande för vissa aktörer att bedriva öppenvårdsapotek är mycket ingripande och oproportionerligt eftersom utredningen inte redovisar några tecken på att gällande regelverk är bristfälligt. Utredningen har inte heller haft i uppdrag att överväga andra, mindre ingripande åtgärder. Konkurrensverket bedömer vidare att utredningens förslag om sekretessbrytande bestämmelser bör förbättra möjligheterna att upptäcka och ingripa mot eventuella tecken på överförskrivning eller andra problem. Konkurrensverket anser mot den bakgrunden att förslaget att begränsa möjligheterna till samägande inte bör läggas till grund för lagstiftning.

Konkurrensverket tillstyrker utredningens förslag att det införs en sekretessbrytande bestämmelse för att kunna förbättra tillsynsarbetet avseende öppenvårdsapoteken. Konkurrensverket anser att genom en sekretessbrytande bestämmelse kan myndigheterna bland annat förebygga eventuella risker vid ett samägande.

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden. Yttrandet följer den struktur och de rubriker som används i betänkandet.

8.2 Möjligheterna till gemensamma ägandeförhållanden mellan vårdgivare och tillståndshavare bör begränsas

Utredningen föreslår att tillstånd att bedriva detaljhandel med läkemedel till konsument inte ska kunna beviljas vårdgivare enligt hälso- och sjukvårdslagen eller tandvårdslagen i vars verksamhet det arbetar personer som är behöriga att

förordna läkemedel för behandling av människa, verksamheter enligt lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård där det arbetar personer som är behöriga att förordna läkemedel för behandling av djur eller verksamheter enligt lagen om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar där det arbetar personer som är behöriga att förordna läkemedel för behandling av människa. Det ska inte heller vara möjligt att bevilja öppenvårdsapotekstillstånd till en sökande som står under bestämmande inflytande av någon av dessa aktörer. Tillstånd ska heller inte kunna beviljas en sökande som utövar bestämmande inflytande över någon av dessa aktörer.

Konkurrensverket kan instämma i utredningens resonemang om att gemensamma ägarförhållanden mellan vårdgivare och öppenvårdsapotek kan innebära att det skapas incitament och därmed risker för bland annat överförskrivning och icke-ändamålsenliga behandlingar. Konkurrensverket kan dock konstatera att dagens reglering (2 kap. 5 § lagen [2009:366] om handel med läkemedel) innebär att den som tillverkar läkemedel och den som innehar godkännande för försäljning av läkemedel (läkemedelsbolag) inte får äga apotek. Den som äger ett apotek får heller inte tillverka läkemedel eller inneha godkännande för försäljning av läkemedel. Dessa begränsningar syftar till att förhindra att läkemedelsbolag eller den som tillverkar läkemedel ska kunna favorisera sina egna läkemedel i försäljningen av läkemedel på apotek. Reglerna innebär också att den som har rätt att förordna läkemedel inte ska ha rätt att äga apotek. Det finns således redan regler som syftar till att begränsa möjligheterna för privata vårdföretag att påverka förskrivning av ett visst läkemedel.

Konkurrensverket anser att förslaget att begränsa möjligheterna till samägande är mycket ingripande, samtidigt som utredningen inte har redovisat några tecken på att det nuvarande regelverket har inneburit att några problem verkligen har uppstått. Konkurrensverket anser därför att förslaget inte kan anses vara proportionerligt, särskilt inte eftersom utredningen inte har haft i uppdrag att överväga andra, mindre ingripande åtgärder. Konkurrensverket bedömer vidare att utredningen förslag om sekretessbrytande bestämmelser bör förbättra möjligheterna att upptäcka och ingripa mot eventuella tecken på överförskrivning eller andra problem. Konkurrensverket anser mot den bakgrunden att förslaget att begränsa möjligheterna till samägande inte bör läggas till grund för lagstiftning.

8.5 Det finns ett behov av att överföra information mellan myndigheter för en effektivare tillsyn

I dagsläget är det tre myndigheter som utövar tillsyn över öppenvårdsapoteken, Läkemedelsverket, Tandvård- och Läkemedelsförmånsverket (TLV) och Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Utredningen bedömer att de förslag till sekretessbrytande bestämmelser som framgår av den rapport som myndigheterna presenterade 2019 bör genomföras. Utredningen menar att förslagen skulle kunna underlätta för myndigheterna att överföra information till varandra, vilket har betydelse för tillsynen över öppenvårdsapotek och vårdgivare. Utredningen

rekommenderar också att det i kommande lagstiftningsarbete på området beaktas om det även bör införas motsvarande sekretessbrytande bestämmelser som omfattar Jordbruksverket och länsstyrelserna.

Konkurrensverket tillstyrker utredningens förslag. Konkurrensverket anser att det är angeläget att myndigheter utbyter information mellan varandra för att kontrollera att lagar och regler följs, att patientsäkerheten inte äventyras och att offentliga medel inte betalas ut i onödan. Förslaget innebär inga kostnader för de privata aktörerna och minskar risken för att konkurrensen snedvrids av att något företag inte följer gällande regelverk. Förslaget är avgränsat till respektive myndighets speciallagstiftning för tillsyn och bedöms inte påverka öppenvårdsapotekens verksamheter, då de redan har att förhålla sig till de aktuella reglerna.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit rådet Leif Nordqvist.

Yttrandet undertecknas inte egenhändigt och saknar därför namnunderskrifter.

Rikard Jermsten

Leif Nordqvist